

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV

**Bratislava
2009**

Kto je verejný ochranca práv?

Verejný ochranca práv je nezávislý ústavný orgán Slovenskej republiky, ktorého postavenie a pôsobnosť upravuje Ústava Slovenskej republiky a zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov.

Historicky prvým verejným ochrancom práv v Slovenskej republike je doc. JUDr. Pavel Kandrač, CSc.

Pôsobnosť verejného ochrancu práv

Podľa čl. 151a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky “verejný ochranca práv je nezávislý orgán Slovenskej republiky, ktorý v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. V zákonom ustanovených prípadoch sa verejný ochranca práv môže podieľať na uplatnení zodpovednosti osôb pôsobiacich v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.”

Rozsah a spôsob, ktorým sa verejný ochranca práv ako nezávislý orgán podieľa na ochrane základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb ako aj podrobnosti o voľbe a odvolávaní verejného ochrancu práv, o jeho pôsobnosti, o podmienkach výkonu jeho funkcie, o spôsobe právnej ochrany a o uplatňovaní práv fyzických osôb a právnických osôb ustanovuje zákon o verejnom ochrancovi práv.

Na verejného ochrancu práv sa môže obrátiť **každý**, kto sa domnieva, že pri konaní, rozhodovaní alebo nečinnosti orgánu verejnej správy boli porušené základné práva a slobody v rozpore s právnym poriadkom alebo princípmi demokratického a právneho štátu. Základné práva a slobody, na ktorých ochrane sa verejný ochranca práv podieľa je možné nájsť v druhej hlave Ústavy Slovenskej republiky, ale i v medzinárodných dokumentoch.

Pôsobnosť verejného ochrancu práva sa vzťahuje na orgány verejnej správy, ktorými sú najmä:

▪ orgány štátnej správy, napr.:

- ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy,
- orgány miestnej štátnej správy – obvodné a krajské úrady, katastrálne úrady, sudy len v prípade orgánov riadenia a správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu,

▪ orgány územnej samosprávy, napr.:

- obecné zastupiteľstvo/mestské zastupiteľstvo, starosta/primátor,
- zastupiteľstvo vyššieho územného celku, predseda vyššieho územného celku,

▪ právnické a fyzické osoby, ktoré podľa osobitného zákona rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy, alebo

do práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy inak zasahujú napr.:

- Sociálna poisťovňa, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Spoločná zdravotná poisťovňa.

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa nevzťahuje na Národnú radu Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, vládu Slovenskej republiky, Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky, spravodajské služby, rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov Policajného zboru, prokuratúru, súdy (s výnimkou orgánov riadenia a správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu), veci operačnej a mobilizačnej povahy.

Právomoci verejného ochrancu práv

Verejný ochranca práv môže:

- **vstupovať do objektov verejnej správy** (orgány verejnej správy nie sú oprávnené zakázať vstup verejnému ochrancovi práv do svojich priestorov, vrátane organizačných zložiek),
- **vyžadovať od orgánu verejnej správy, aby mu poskytol potrebné spisy, doklady, ale aj vysvetlenia k veci, ktorej sa podnet týka** (na žiadosť verejného ochrancu práv sú orgány verejnej správy povinné poskytnúť mu požadované informácie a vysvetlenia, predložiť mu písomné stanovisko ku skutkovým ale aj právnym otázkam, súčasne sú povinné umožniť mu nahliadnutie do spisu alebo mu spis zapožičať, výnimkou sú informácie a vysvetlenia, ktoré tvoria štátom uznanú alebo uloženú povinnosť mlčanlivosti, kde zamestnanec orgánu verejnej správy je oprávnený odoprieť ich poskytnutie),
- **klásť otázky zamestnancom orgánu verejnej správy** (verejný ochranca práv môže zamestnancom dotknutých orgánov klásť otázky ako v osobnom, tak aj v telefonickom či elektronickom kontakte),
- **hovoriť s osobami, ktoré sú zaistené** v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova a v celách policajného zaistenia (ani písomný podnet osoby, ktorá je pozbavená osobnej slobody, alebo osoby, ktorej osobná sloboda je obmedzená a ktorý je adresovaný verejnému ochrancovi práv, nepodlieha úradnej kontrole),
- **byť prítomný na ústnom prejednávaní a klásť účastníkom konania a osobám zúčastneným na prejednávaní otázky** (verejný ochranca práv môže využiť uvedené oprávnenia, nie je však sám účastníkom konania a teda určité práva mu neprislúchajú, napr. podávanie opravných prostriedkov, doručovanie rozhodnutí a pod.).

Orgány verejnej správy sú povinné na žiadosť verejnému ochrancovi práv povinné poskytnúť informácie a vysvetlenia a umožniť mu nahliadnutie do spisu alebo požičať mu spis bezodkladne. Na splnenie ostatných povinností im zákon ukladá dvadsaťdňovú lehotu.

Ak orgán verejnej správy nevyhoví žiadosti verejného ochrancu práv, verejný ochranca práv túto skutočnosť oznámi jeho nadriadenému orgánu, a ak takého niet, vláde Slovenskej republiky. Nadriadený orgán verejnej správy, a ak takého niet vláda Slovenskej republiky.

republiky sú povinní oznámiť verejnému ochrancovi práv do dvadsiatich dní odo dňa doručenia jeho vyrozumenia opatrenia, ktoré vo veci prijali.

Ak verejný ochranca práv považuje vykonané opatrenia za nedostatočné, oznámi túto skutočnosť národnej rade alebo ňou poverenému orgánu.

Verejný ochranca práv môže predložiť Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom.

Verejný ochranca práv nemôže zasahovať do rozhodnutí súdov, nie je účastníkom konania, nemôže podať návrh na konanie pred súdom, nedoručujú sa mu rozhodnutia, nemá právo podávať opravné prostriedky.

Verejný ochranca práv nie je oprávnený riešiť spory medzi fyzickými osobami navzájom

Verejný ochranca práv nie je oprávnený zasahovať do rozhodovacej činnosti súdov.

Postup pri podávaní podnetu

Každý má možnosť obrátiť sa na verejného ochrancu práv:

- **písomne (poštou, faxom, e-mailom, prostredníctvom elektronického formuláru)**
na adresu: **Kancelária verejného ochrancu práv**
Nevádzová 5
P.O.BOX 1
820 04 Bratislava 24
fax: +421/2/48 28 72 03
e-mail: sekretariat@vop.gov.sk
office@vop.gov.sk
- **osobne** formou zápisnice
 - v sídle **Kancelárie verejného ochrancu práv** na Nevádzovej ulici č. 5 v Bratislave – mestská časť Ružinov každý pracovný deň v čase od 8.00 hod. do 16.00 hod. bez potreby objednania sa vopred;
 - počas úradných dní v **regiónoch Slovenska**. Na prijatie v regióne sa je potrebné objednať na kontaktných číslach.

Obsahové náležitosti podnetu

Z podnetu musí byť zrejmé: • **akej veci sa týka,**

- **proti ktorému orgánu verejnej správy smeruje,**
- **čoho sa podávateľ domáha.**

V záujme urýchlenia preskúmania podnetu súčasne odporúčame doložiť **kópie** všetkých **dokladov**, ktoré podávateľ podnetu má k dispozícii a ktoré preukazujú jeho tvrdenia. Ak sa podnet netýka osoby, ktorá podáva podnet, je potrebné predložiť i **písomný súhlas** dotknutej osoby na podanie podnetu alebo **písomné plnomocenstvo** vo veci.

Ak podávateľ podnetu v podnete verejnému ochrancovi práv neuvedie svoje meno, priezvisko a adresu (právnická osoba svoj názov a sídlo) ide o **anonymný podnet**, ktorý verejný ochranca práv nemusí vybavovať. Podávateľ podnetu môže verejného ochrancu práv požiadať o **utajenie totožnosti**. V takom prípade sa pri vybavovaní podnetu postupuje len na základe odpisu podnetu, v ktorom sa neuvádzajú osobné údaje. Ak podávateľ podnetu požiadal o utajenie svojej totožnosti, ale charakter podnetu neumožňuje jeho vybavenie bez uvedenia niektorého z jeho osobných údajov, musí byť o tom bezodkladne upovedomený.

Zároveň musí byť upozornený, že vo vybavovaní podnetu sa bude pokračovať len vtedy, ak v určenej lehote písomne udelí súhlas s uvedením určitého potrebného údajaja o svojej osobe.

Základné práva a slobody upravené v druhej hlave Ústavy Slovenskej republiky

Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať. Cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.

Medzi základné práva a slobody, upravené v Ústave Slovenskej republiky patria:

1. Základné ľudské práva a slobody (čl. 14- 25)

Spôsobilosť každého na práva, právo na život, nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, zákaz mučenia, krutého, neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu, osobná sloboda, zákaz nútených prác alebo služieb, právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného a súkromného života, ochrana pred neoprávneným zhromažďovaním, uverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe, právo vlastníť majetok, nedotknuteľnosť obydlia, listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ, iných písomností, ochrana osobných údajov, sloboda pohybu a pobytu, zákaz vyhostenia vlastného občana, sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery, právo zmeniť náboženské vyznanie a vieru, verejne prejavovať svoje zmýšľanie, náboženstvo, vieru, zúčastňovať sa obradov, vyučovania náboženstva, organizácia cirkví, **branná povinnosť, vojenská služba** – nikto nemôže byť nútený k výkonu vojenskej služby, ak je to v rozpore s jeho svedomím alebo náboženským vyznaním.

2. Politické práva (čl. 26- 32)

Sloboda prejavu a právo na informácie, právo vyjadrovať svoje názory, vydávanie tlače, **zákaz cenzúry, povinnosť orgánov verejnej moci informovať o svojej činnosti, petičné právo** - právo obracať sa na štátne orgány a orgány územnej samosprávy so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami, zákaz vyzývať na porušovanie základných práv a slobôd, zákaz zasahovať petíciou do nezávislosti súdu, **právo pokojne sa zhromažďovať**, zhromažďovanie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy, **právo slobodne sa združovať** v spolkoch, spoločnostiach, združeniach, zakladať politické strany a hnutia, **právo občanov účasti na správe vecí verejných** priamo alebo prostredníctvom svojich zástupcov (volebné právo), **právo občanov postaviť sa na odpor** proti každému, kto by odstraňoval demokratický poriadok základných ľudských práv a slobôd uvedených v Ústave Slovenskej republiky za podmienky, že činnosť ústavných orgánov a účinné použitie zákonných prostriedkov sú znemožnené.

3. Práva národnostných menšín a etnických skupín (čl. 33-34)

Občania tvoriaci v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny majú právo:

- na **všestranný rozvoj**, najmä rozvíjať vlastnú kultúru, rozširovať a prijímať informácie v materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie;
- právo na **vzdelanie v materinskom jazyku**;
- **používať ich jazyk v úradnom styku**;
- **zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín**.

Príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nesmie byť nikomu na ujmu!

Výkonom tu uvedených práv ale nesmie dôjsť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.

4. Hospodárske, sociálne a kultúrne práva (čl. 35-43)

Právo na **slobodnú voľbu povolania**, prípravu naň, právo, **podnikať, uskutočňovať inú zárobkovú činnosť**, právo **občanov na prácu** a primerané hmotné zabezpečenie tých občanov, ktorí toto právo nie z vlastnej viny nemôžu vykonávať, **právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky**, napríklad právo na odmenu za vykonanú prácu, ochranu pred svojvoľným prepúšťaním a diskrimináciou, právo na odpočinok po práci, dovolenku, kolektívne vyjednávanie, ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, **právo sa slobodne združovať** s inými na ochranu svojich hospodárskych a sociálnych záujmov (zakladanie a činnosť odborových organizácií), právo na štrajk, **právo na zvýšenú ochranu pri práci a osobitné pracovné podmienky** (ženy, mladiství, zdravotne postihnuté osoby) **právo na primerané hmotné zabezpečenie** v starobe, pri nespôsobilosti na prácu a pri strate živiteľa, pomoc v hmotnej núdzi, **právo na ochranu zdravia**, bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe zdravotného poistenia, právo na zdravotnícke pomôcky za zákonom stanovených podmienok **ochrana manželstva, rodičovstva, rodiny, osobitná starostlivosť o tehotné ženy, rodičovská výchova a starostlivosť**, právo na **vzdelanie, sloboda vedeckého bádania a umenia**.

5. Právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva (čl. 44-45)

Právo na **priaznivé životné prostredie**, právo na **včasné a úplné informácie o stave životného prostredia** a o príčinách a následkoch tohto stavu.

6. Právo na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46-50)

Medzi práva na súdnu a inú právnu ochranu patria napríklad: právo **domáhať sa svojho práva** na nezávislom a nestrannom súde zákonom ustanoveným postupom, právo **obrátiť sa na súd vo veci preskúmania rozhodnutia orgánu verejnej správy**, právo na **náhradu škody** spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu alebo orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, právo **odoprieť výpoveď**, ak by ňou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo blízkej osobe, **právo na právnu pomoc v konaní** pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania za podmienok ustanovených zákonom, **právo na tlmočníka, neodňateľnosť zákonnému sudcovi**, právo na **verejné prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov**, právo **vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom**, právo na to, aby ten, proti komu sa vedie trestné konanie, sa považoval za nevinného, kým súd

nevsloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu, právo obvineného, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu (**právo na obhajobu**) **právo obvineného odprieť výpoveď**.

7. Právo na azyl cudzincom prenasledovaným za uplatňovanie politických práv a slobôd. Azyl možno odprieť tomu, kto konal v rozpore so základnými ľudskými právami a slobodami.

Najčastejšie otázky a odpovede

1. Čo znamená, že verejný ochranca práv ochraňuje len „základné práva a slobody“ a kde sú upravené?

Základné práva a slobody sú zvláštnou kategóriou obzvlášť významných subjektívnych práv. Sú charakteristické tým, že ide o práva, ktoré sú **neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné**. Nikoho nemožno týchto práv zbaviť (napr. zákonom) a nikto sa ich nemôže zbaviť sám (napr. sa ich vzdať). Ide o práva, ktoré pre jednotlivca nevznikajú z dôvodu ich zakotvenia v právnom poriadku určitého štátu, ale naopak, **vyplývajú pre jednotlivca priamo z jeho postavenia**. Základné práva a slobody sú upravené v druhej hlave Ústavy Slovenskej republiky a v medzinárodných zmluvách a dohovoroch (napríklad Dohovor o právach dieťaťa, Všeobecná deklarácia ľudských práv a iné).

2. Kto sú „orgány verejnej správy“?

Orgánmi verejnej správy je potrebné rozumieť:

- **orgány štátnej správy** (napr. ministerstvá; ústredné orgány štátnej správy obvodné úrady; krajské úrady...)
- **orgány miestnej samosprávy** (napr. starosta, primátor, predseda vyššieho územného celku, obecné zastupiteľstvo...)
- **fyzické a právnické osoby, ktoré na základe osobitného zákona rozhodujú o právach a povinnostiach v oblasti verejnej správy, alebo do práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy inak zasahujú** (napr. Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne)

3. Aké obsahové náležitosti musí spĺňať podnet podaný verejnemu ochrancovi práv ?

Z podnetu musí byť zrejmé, **akej veci sa týka, proti ktorému orgánu** verejnej správy smeruje a **čoho sa podávateľ domáha**. V záujme urýchlenia preskúmania podnetu odporúčame doložiť **kópie** všetkých dokladov, ktoré podávateľ podnetu má v danej veci k dispozícii a ktoré preukazujú jeho tvrdenia. Ak sa podnet netýka osoby, ktorá podáva podnet, je potrebné doložiť i **písomný súhlas** dotknutej osoby na podanie podnetu alebo **písomné plnomocenstvo** vo veci.

4. Musím v podnete uvádzať svoje meno a priezvisko?

Pre riadne vybavenie vecí odporúčame, aby podávateľ podnetu uvádzal svoje osobné údaje. Podnet, v ktorom podávateľ neuvádza svoje meno, priezvisko a adresu (právnická osoba názov a sídlo) je **anonymný podnet**. Anonymný podnet nemusí verejný ochranca práv vybavovať. Ak sa podávateľ podnetu obáva zverejnenia svojej totožnosti, môže verejného ochrancu práv požiadať o jej utajenie. V takom prípade sa pri vybavovaní podnetu postupuje len na základe odpisu podnetu, v ktorom sa neuvádzajú osobné údaje. Ak podávateľ požiadal o **utajenie** svojej **totožnosti**, ale charakter podnetu neumožňuje jeho

vybavenie bez uvedenia niektorého z osobných údajov, verejný ochranca práv o tom bezodkladne podávateľa podnetu upovedomí a zároveň ho upozorní, že vo vybavovaní bude pokračovať len v prípade udelenia písomného súhlasu podávateľa s uvedením potrebného údaju.

5. Vybaví verejný ochranca práv aj podnet, ktorý neobsahuje všetky predpísané náležitosti ?

Ak podnet neobsahuje potrebné údaje alebo sa z poskytnutých údajov nedá presne zistiť, akej veci sa týka, tak verejný ochranca práv bezodkladne vyzve podávateľa podnetu, aby tieto údaje doplnil. V prípade, že podávateľ podnetu nedoplní žiadané údaje na doplnenie podnetu v určenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako sedem dní, verejný ochranca práv podnet odloží. O týchto následkoch verejný ochranca práv písomne upovedomí podávateľa podnetu.

6. Môžem podať podnet aj elektronickou poštou ?

Podnet verejnému ochrancovi práv možno podať písomne, ústne do zápisnice, telegraficky, telefaxom alebo elektronickou poštou.

7. Je niekde sprístupnený nejaký vzor alebo formulár na podanie podnetu verejnému ochrancovi práv?

O podrobnostiach pri podávaní podnetu verejnému ochrancovi práv Kancelária verejného ochrancu informuje vo svojich informačných materiáloch prístupných v priestoroch kancelárie v Bratislave, na Nevädzovej ulici č. 5 a na internetovej stránke www.vop.gov.sk, kde sú zverejnené i formuláre na podanie podnetu, ktoré je možné vyplniť a odoslať priamo prostredníctvom internetu verejnému ochrancovi práv. Informačné materiály aj formuláre na podanie podnetu sú zverejnené aj v jazykoch národnostných menšín žijúcich na Slovensku, vo vzťahu ku ktorým boli ratifikované ustanovenia Dohovoru č. 588/2001 Z. z. Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, a to v jazyku bulharskom, českom, chorvátskom, maďarskom, nemeckom, poľskom, rómskom, rusínskom a ukrajinskom. Okrem uvedených jazykov sú informácie o činnosti a pôsobnosti verejného ochrancu práv dostupné aj v jazyku anglickom, francúzskom, španielskom a ruskom.

8. Môžem v kontakte s verejným ochrancom práv používať svoj materinský jazyk ?

Zákon o verejnom ochrancovi práv umožňuje fyzickým osobám v styku s verejným ochrancom práv používať materinský jazyk. Trovy tlmočného znáša štát.

9. Je možné vziať svoj podnet späť podobne ako žalobu?

Áno. Procesne uvedenému nič nebráni. Podávateľ podnetu tak môže urobiť až do vybavenia verejným ochrancom práv. Konanie u verejného ochrancu práv tak bude vzhľadom na zákonom ustanovené spôsoby vybavenia podnetu ukončené odložením podnetu.

10. Možno sa nechať v konaní pred verejným ochrancom práv zastupovať inou osobou?

Áno. V záujme zachovania ochrany osobných údajov je vhodné urobiť tak výslovne pri podaní podnetu, či už písomne alebo ústne do zápisnice. Nie je nutné notársky overené splnomocnenie, nakoľko na verejného ochrancu práv sa môže obrátiť každý, kto sa domnieva, že konaním rozhodovaním alebo nečinnosťou orgánov verejnej správy dochádza k porušovaniu základných práv a slobôd.

11. Ako rýchlo bude môj podnet vybavený, ak sa s ním obrátim na verejného ochrancu práv ? Má na to verejný ochranca práv určené lehoty ?

Zo zákona o verejnom ochrancovi práv nevyplývajú pre verejného ochrancu práv lehoty na vybavenie podnetov. Podnety sa vybavujú v poradí, v akom boli doručené. Rýchlosť vybavenia závisí od ich množstva a zložitosti vecí.

12. Je verejný ochranca práv povinný ma informovať v priebehu konania o vybavovaní podnetu? Dostanem od verejného ochrancu práv nejakú písomnú odpoveď?

Bezprostredne po doručení podnetu Kancelárii verejného ochrancu práv je podávateľovi podnetu zasielané oznámenie o doručení podnetu, obsahujúce pridelené číslo konania pre prípad ďalšej komunikácie s podávateľom, resp. prípadných doplnení podnetu. V priebehu preskúmania podnetu verejný ochranca práv osobitne podávateľa neupovedomuje. O výsledkoch a závere preskúmania podnetu je podávateľ podnetu vždy verejným ochrancom práv písomne upovedomený.

13. Môže verejný ochranca práv poskytovať fyzickým osobám alebo právnickým osobám výklady všeobecne záväzných právnych predpisov, ich konkrétnych ustanovení?

V pôsobnosti verejného ochrancu práv nie je poskytovať fyzickým osobám alebo právnickým osobám záväzné právne stanovisko, či výklad všeobecne záväzných právnych predpisov.

14. Má právo verejný ochranca práv vyvinúť iniciatívu na zmenu právneho predpisu ?

Verejný ochranca práv nemá právo zákonodarnej iniciatívy. Podľa zákona o verejnom ochrancovi práv ak pri vybavovaní podnetu verejný ochranca práv zistí skutočnosť nasvedčujúcu tomu, že zákon, iný všeobecne záväzný právny predpis alebo vnútorný predpis vydaný orgánom verejnej správy porušuje základné práva a slobody fyzických a právnických osôb môže podať podnet na jeho zmenu alebo zrušenie príslušnému orgánu.

15. Môžem sa na verejného ochrancu práv obrátiť so svojim podnetom, ak od porušenia mojich základných práv uplynulo viac ako desať rokov ? Je verejný ochranca práv povinný takýto podnet prijať na vybavenie ?

Podľa zákona o verejnom ochrancovi práv môže verejný ochranca práv podnet odložiť, ak od opatrenia alebo udalosti, ktorej sa podnet týka, uplynul v deň doručenia podnetu čas dlhší ako tri roky.

16. Je konanie pred verejným ochrancom práv osobitne spoplatnené?

Nie. Úkony verejného ochrancu práv nie sú pre podávateľov podnetov spoplatnené.

17. Možno sa voči rozhodnutiu verejného ochrancu práv odvolať? Napríklad k Európskemu ombudsmanovi?

Verejný ochranca práv nemá rozhodovacie právomoci. Verejný ochranca práv nemá nadriadený orgán, ku ktorému by sa podávateľ podnetu mohol v prípade nespokojnosti so spôsobom, akým verejný ochranca práv jeho podnet vybavil odvolať. Ani Európsky ombudsman nie je oprávnený preskúmať predchádzajúce rozhodnutia regionálnych ombudsmanov. Jeho pôsobnosť sa vzťahuje výlučne na vyšetrowanie sťažností týkajúcich sa nesprávneho konania a inštitúcií a orgánov Európskej únie.

18. Je nutné sa pred podaním sťažnosti pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu obrátiť na verejného ochrancu práv?

Nie. Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu nevyžaduje, aby sa v rámci vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov nápravy veci sťažovateľ obrátil aj na verejného ochrancu práv. Inštitút ombudsmana Súd vo svojej judikatúre vzhľadom na absenciu rozhodovacích právomocí nepovažuje za účinný prostriedok nápravy v zmysle článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

19. Môže podané trestné oznámenie, ktoré vyšetruje príslušný útvar Policajného zboru, prešetrovať verejného ochrancu práv ?

Pôsobnosť verejného ochrancu práv nevzťahuje okrem iných na rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov Policajného zboru, prokuratúru a súdy, s výnimkou štátnej správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu.

20. Príslušný orgán mi odmietol zapracovať nehnuteľnosť do návrhu Registra obnovenej evidencie pozemkov (ROEP). Voči tomuto som podal námietky, o ktorých bolo rozhodnuté v môj neprospech. Môžem sa vo veci nápravy tohto stavu obrátiť na verejného ochrancu práv ?

Uvedená problematika je upravená v zákone č. 180/1985 Zb. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov. Podľa ustanovení tohto zákona rozhodnutie o námietkach je preskúmateľné súdom. Verejný ochranca práv rozhodovacou právomocou nedisponuje nie je oprávnený zasahovať do činnosti a rozhodovania súdov, zastupovať účastníkov v konaní pred súdmi ani podávať za účastníkov konania návrhy alebo opravné prostriedky. Takéto konanie by zakladalo porušenie ústavou garantovanej nezávislosti súdnej moci a bolo by v rozpore s princípmi ústavnosti.

21. Dedičské konanie po mojej zomrelej matke prebieha od februára 1995 a ešte stále nebolo právoplatne ukončené. Môžem sa obrátiť na verejného ochrancu práv v prípade, že sa domnievam, že ide o zbytočné priet'ahy v súdnom konaní ?

Riešenie zbytočných priet'ahov v súdnom konaní patrí do pôsobnosti verejného ochrancu práv. Ak sa chce podávateľ podnetu domáhať ochrany svojich práv prostredníctvom verejného ochrancu práv, je potrebné, aby vo svojom podnete uviedol spisovú značku, pod ktorou je súdne konanie vedené, označil súd, na ktorom sa konanie vedie a uviedol, kedy bol zo strany dotknutého súdu urobený v predmetnej veci posledný procesný úkon. Súčasne je potrebné predložiť kópie dokladov preukazujúcich tvrdené skutočnosti. V tejto súvislosti je však potrebné upozorniť, že verejný ochranca práv nie je oprávnený zasahovať do činnosti a rozhodovania súdov, vstupovať do súdneho konania, zastupovať účastníkov v konaní pred súdmi ani podávať za účastníkov konania návrhy alebo opravné prostriedky. Takéto konanie by zakladalo porušenie Ústavou Slovenskej republiky garantovanej nezávislosti súdnej moci a bolo by v rozpore s princípmi ústavnosti.

22. Píšem Vám v mene mnoho tisíc občanov SR, ktorí prišli o svoje úspory investovaním do finančno – leasingových spoločností. Môže verejný ochranca práv pomôcť, aby nám boli naše peniaze vrátené ?

Uvedené finančno – leasingové spoločnosti sú právnickými osobami, ktoré sa zapisujú do Obchodného registra. Na uvedené spoločnosti sa pôsobnosť verejného ochrancu práv nevzťahuje a preto takýto podnet musí odložiť.

23. Nedávno mi zistili alergiu na včelí jed. Mám malú záhradku, do ktorej si nemôžem ä ani sadnúť. Bojím sa. Náš sused má pri našom plote 12 úľov včiel. Keď som mu povedala, aby si včely dal niekde inde, tak mi povedal, že on si na svojom pozemku môže robiť čo chce. Prosím Vás o pomoc.

Ak sa niekto domnieva, že sused nad mieru primeranú pomerom obťažuje alebo vážne ohrozuje výkon jeho práv, má možnosť obrátiť sa v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka s návrhom na príslušný súd, ktorý je oprávnený v tejto veci rozhodovať. Verejný ochranca práv nie je oprávnený zasahovať do vzťahov medzi fyzickými osobami.

24. Môže verejný ochranca práv preverovať postup a rozhodovanie krajského súdu a krajskej prokuratúry ?

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa podľa zákonných ustanovení nevzťahuje okrem iných na prokuratúru a na súdy s výnimkou orgánov riadenia a správy súdov a dôvodov predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu. Verejný ochranca práv nemôže zasahovať do činnosti a rozhodovania prokuratúry a súdov, nie je oprávnený ani vstupovať do súdneho konania, ani žiadnym spôsobom preskúmať rozhodnutia súdov, ani ich revidovať a nemá k dispozícii ani žiadny prostriedok, ktorým by mohol zrušovať, meniť alebo vlastnými rozhodnutiami nahrádzať rozhodnutia súdov alebo prokuratúry.

Z výsledkov činnosti verejného ochrancu práv

Verejný ochranca práv pomohol vyriešiť :

I. VO VZŤAHU K ŠTÁTNEJ SPRÁVE:

◇ **zbytočné priet'ahy:**

a) vo viacerých súdnych konaniach, napríklad.:

- 16-ročné priet'ahy v konaní o určenie výživného pre maloleté dieťa,
- 15-ročné priet'ahy v konaní o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
- 13-ročné priet'ahy v dedičskom konaní,
- 7-ročné **konanie o zverenie** 14 ročného **zdravotne ťažko postihnutého dievčatka do výchovy** otcovi po rozvoде,
- 6-ročné priet'ahy v konaní týkajúcom sa úpravy styku s maloletými deťmi,
- prípad **nevyhotovenia a nedoručenia rozsudku** dva roky po jeho vyhlásení, a to aj napriek nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý konštatoval zbytočné priet'ahy v konaní a priznal sťažovateľovi finančné odškodnenie vo výške 150 000Sk,
- **trestné konanie** vedené proti vodičke, ktorá pred 5 rokmi pri dopravnej nehode usmrtila dcéru podávateľov podnetu,
- 3-ročné zbytočné priet'ahy v konaní vo veci určenia otcovstva k maloletému,
- 2-ročné zbytočné priet'ahy v trestnom konaní vo väzobnej veci, keď súdy riešili svoju miestnu príslušnosť,

b) iných orgánov štátnej správy ako súdov, napríklad:

- 16 mesačné konanie ministerstva o žiadosti podávateľky podnetu o odškodnení osoby poškodenej násilným trestným činom,
- 8 mesačné konanie o vybavenie čiastočného invalidného dôchodku,

- zbytočné prietahy v konaní o opatrovateľskej službe spôsobené zo strany starostu, ktorý z dôvodu neznalosti príslušných právnych predpisov viac ako rok nevydal rozhodnutie vo veci,
- konanie krajského školského úradu, ktorý začal vybavovať petíciu občanov až po 10 mesiacoch a to na základe výzvy verejného ochrancu práv,
- časté zbytočné prietahy v konaní správ katastra pri zápisoch práv do katastra nehnuteľností ako aj úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v súvislosti s priznávaním peňažného príspevku na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia,

◇ **porušenie práva na ochranu zdravia a bezplatnú zdravotnú starostlivosť** na základe zdravotného poistenia a na zdravotníckych pomôckach v prípadoch umiestnenia odsúdeného páchatel'a trestného činu – nefajčiara medzi fajčiarov v ústave na výkon trestu odňatia slobody, v prípade neoprávneného vymáhania nedoplatku zdravotnou poisťovňou od invalidnej osoby, ktorej nevznikol nárok na invalidný dôchodok ako aj neoprávnené vyúčtovanej sumy za poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení.

II. VO VZŤAHU K ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVE:

- vo viacerých prípadoch urýchlil stavebné konanie,
- na podnet verejného ochrancu práv boli odstránené nesprávne postupy orgánov obce pri hlásení obyvateľov na trvalý pobyt,
- na podnet verejného ochrancu práv bolo zrušené všeobecne záväzné nariadenie obce, vydané v rozpore s platnou právnou úpravou v Slovenskej republike;
- vo viacerých prípadoch boli poskytnuté informácie podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám až po zásahu verejného ochrancu práv,
- verejný ochranca práv preukázal porušenie práva prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní orgánov samosprávneho kraja v súvislosti s vybavovaním sťažnosti občana,
- na podnet verejného ochrancu práv bolo zastavené priestupkové konanie vedené obcou v rozpore so zákonom,
- verejný ochranca práv zistil porušenie povinnosti ustanovenej zákonom starostkou obce vo veci zrušenia materskej školy a vec postúpil príslušnej okresnej prokuratúre.

III. VO VZŤAHU K PRÁVNICKÝM A FYZICKÝM OSOBÁM, KTORÉ PODĽA OSOBITNÉHO ZÁKONA ROZHODUJÚ O PRÁVACH A POVINNOSTIACH FYZICKÝCH OSÔB A PRÁVNICKÝCH OSÔB V OBLASTI VEREJNEJ SPRÁVY, ALEBO DO PRÁV A POVINNOSTÍ FYZICKÝCH OSÔB A PRÁVNICKÝCH OSÔB V OBLASTI VEREJNEJ SPRÁVY INAK ZASAHUJÚ:

- zbytočné prietahy v konaní Sociálnej poisťovne-ústredie pri rozhodovaní o nárokoch na dávky dôchodkového poistenia,
- uplatnenie práva na vzdelanie v súvislosti s postupom pri prijímaní na štúdium na osemročné gymnáziá,
- porušenie práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu a pri strate živiteľa Sociálnou poisťovňou-ústredie v súvislosti s nesprávnym posúdením skutočného stavu veci a následným zamietnutím nároku na vdovský dôchodok ako aj pri neoprávnenom zastavení vyplácania invalidného dôchodku.

Kde a ako môžete získať informácie o verejnom ochrancovi práv?

Na internetovej stránke verejného ochrancu práv: www.vop.gov.sk

Na tejto internetovej adrese nájdete informácie o činnosti a pôsobnosti verejného ochrancu práv, ako aj formuláre na podanie podnetu, ktoré je možné vyplniť a odoslať priamo prostredníctvom internetu verejnému ochrancovi práv a ktoré sú zverejnené aj v jazykoch národnostných menšín žijúcich na Slovensku, vo vzťahu ku ktorým boli ratifikované ustanovenia Dohovoru č. 588/2001 Z. z. Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, a to v jazyku **bulharskom, českom, chorvátskom, maďarskom, nemeckom, poľskom, rómskom, rusínskom a ukrajinskom.**

Okrem uvedených jazykov sú informácie o činnosti a pôsobnosti verejného ochrancu práv dostupné aj v jazyku **anglickom, francúzskom, španielskom a ruskom.**

Informácie o pôsobení verejného ochrancu práv môžete získať i v **sídle Kancelárie verejného ochrancu práv** na adrese:

Kancelária verejného ochrancu práv

P. O. BOX 1, 820 04 Bratislava 24

tel. č.: 02/48287401, 02/43634906

fax: 02/48287401

e-mail: sekretariat@vop.gov.sk

Kanceláriu verejného ochrancu práv môžete osobne navštíviť bez potreby objednania sa vopred v **Bratislave - mestskej časti Ružinov**, na Nevädzovej ulici č. 5 každý pracovný deň v čase od 8.00hod. do 16.00hod. Prijímanie podávateľov podnetov sa realizuje i počas úradných dní v **regiónoch Slovenska**, a to v Trenčíne, Dohňanoch, Žiline, Banskej Bystrici, Žarnovici, Košiciach, Nitre, Prešove, Veľkom Krtiši, Veľkom Mederi, Bratislave-Petržalke a v Bratislave Karlovej Vsi. Na prijatie v regióne sa je potrebné objednať. Bližšie informácie môžete získať na kontaktných číslach Kancelárie verejného ochrancu práv.

Ako nás nájdete?

Doprava:

Autobusy:

- 75 (ŽS Vinohrady)
- 66 (Miletičova)
- 96 (letisko)
- 196 (ŽS Nové mesto)

Električky:

- 8 (Hlavná stanica)
- 9 (Karlova Ves)
- 14 (Šafárikovo námestie)

Trolejbusy:

- 201 (Hlavná stanica)
- 202 (AS Mlynské nivy)